

Post w Biblii

Zacznijmy od opisu podstawowego modelu postów, o których mówi Biblia. Najczęściej chodzi o poszczenie przez jeden dzień, w sposób zupełnie krótkotrwały, przy okazji ustalonego zdarzenia.

Dzień Jom Kippur

Jedynym postem regularnym, jaki nakazuje Prawo Mojżeszowe jest ten, przypadający w Dzień Wielkiego Pojednania (Jom Kippur), dziesiątego dnia siódmego miesiąca (września). Święto obchodzone raz do roku, powoduje, że również post ograniczony jest do jednego dnia. W tym przypadku, jak w większości tych, o których będziemy mówić, chodzi po prostu o niejedzenie niczego do wieczora, przy czym kiedyś Jom Kippur przeżywano jednocześnie z zakazem pracowania, co szło zresztą w parze z nakazem postu.

Praktyki okazjonalne

Wydarzeniem okazjonalnym w Biblii prowokującym post jest żałoba. Jest to sytuacja, w której pragnie się zapewnić modlitwie maksimum gorliwości i skuteczności. Podobnie jest, gdy ktoś popełnił występki i ściągnął na siebie karę z nieba, w przededniu bitwy lub nazajutrz po odniesionej klęsce, wtedy, gdy ktoś przygotowuje się do długiej niebezpiecznej podróży lub ktoś obawia się, że umrze bliska mu osoba; wszelkie tego rodzaju dramatyczne okoliczności wymagają błagania wzmocnionego postem. Do tego dochodzą często, jak w przypadku żałoby, płacze, rozdarte szaty, włosiennica, spanie w worze, popiół na głowie, brak kąpieli i namaszczenia olejem. Wszystko to, lecz przede wszystkim post, jest „unizaniem swojej duszy”, dawaniem znaków na dowód smutku i pobożności, które mają wzruszyć serce Boga.

W połączeniu z modlitwą ów post może być udziałem jednostki lub wspólnoty. W tym ostatnim przypadku stanowi on przedmiot zarządzenia obowiązującego każdego członka grupy: „ogłasza się post”, aby wszyscy go zachowywali. Przy braku określenia czasu trwania można zwykle dodać pojawiającą się gdzieś uwagę „do wieczora”, na potwierdzenie, że chodzi o jeden dzień postu.

Posty upamiętniające ważne wydarzenia

Po wygnaniu Żydów z Jerozolimy pojawia się, obok tych jednodniowych praktyk, związanych z nieprzewidywalnymi kolejami życia, kilka postów upamiętniających ważne wydarzenia, które tak jak Jom Kippur wpisują się do rocznego kalendarza. W czwartym miesiącu obchodzi się pamiętkę wyłomu dokonanego w murach Jerozolimy w 587 r.; w piątym, zdobycie miasta; w siódmym, zabójstwo Gedaliasza, w dziesiątym, początek oblężenia. Przypadające w konkretnym dniu, owe wspomnienia dwóch straszliwych lat, przyczyniają się do powstania zarysu regularnego postu: ciągle jeszcze punktowa, praktyka ta przybiera już charakter obserwacji. Podobnie będzie w przypadku postu upamiętniającego ocalenie narodu uproszone przez Esterę. Ów post w miesiącu Adar (luty-marzec) nie będzie oznaczał tylko jednego dnia, ale dwa dni z rzędu.

Upamiętniając katastrofę narodową z VI wieku, post regularny przybiera formę żałoby przywołując wspomniane wyżej obrządki związane ze śmiercią. Post ten spowodowany

niepowetowaną stratą, nie ma tego samego znaczenia, jak post wspierający usilną modlitwę. Poszczenie dlatego, że straciło się kogoś bliskiego, bez nadziei na jego powrót, to po prostu dawanie do zrozumienia, że wielki ból odbiera apetyt, smak życia i jedzenia, wstrzymuje najbardziej fundamentalne akty egzystencji. Mająca swoje źródło w fizjologii rezygnacja z przyjmowania pokarmów, może oczywiście stać się zwykłym gestem konwenansu. Począwszy od niezdolności do jedzenia, ze względu na emocje, które ściskają za gardło, po czyste dostosowanie się do przyjętego zwyczaju, post z powodu żałoby może być mniej lub bardziej oderwany od jego organicznego mniej lub bardziej konwencjonalnego substratu.

Więcej niż jeden dzień: posty przedłużone i powtarzane

Dla tego, komu bliski jest post regularny mnichów, szczególnie ciekawą rzeczą jest wskazanie wśród tych licznych przykładów postów punktowych kilku przypadków, kiedy post przedłuża się lub powtarza, wykraczając poza jeden dzień. Księga Estery, w której już spotkaliśmy się z dwoma dniami postu z rzędu, służącymi corocznemu upamiętnieniu ocalenia narodu, podaje, że decydujące wystąpienie Estery przed królem poprzedzone było trzema dniami ciągłego postu, zachowywanego nie tylko przez królową, lecz także, z jej rozkazu, przez wszystkich Żydów w stolicy. Tym razem nie chodzi o zestawienie kilku odrębnych dni postu, (co nazywam „powtórzeniem”), ale o to, aby „nie jeść i nie pić przez trzy dni i trzy noce” (co nazywam „przedłużeniem”). Podobnie dzieje się w innej historii biblijnej. W czasie siedmiu dni trwania choroby dziecka, Dawid odmawia przyjmowania wszelkich pokarmów. W innych miejscach Biblii mowa jest o „trzech” lub „siedmiu dniach” postu, jednak każdy z nich może kończyć się posiłkiem.

Te dwa rodzaje postu, jeden przedłużony, drugi powtarzany, podejmowane na większą skalę dotyczą niektórych osób. W Piśmie Świętym „czterdzieści dni” i „czterdzieści nocy” pościł Mojżesz i Jezus; są to wyraźne przykłady pierwszego rodzaju postu, natomiast „liczne dni” Nehemiasza i „trzy tygodnie” Daniela należą bez wątpienia do drugiego, który bardziej zbliża się do „postu regularnego”.

Pierwsze posty regularne

Wszystkie wymienione okresy postu posiadają charakter epizodyczny, który przeciwstawia je naszej obserwacji. Ta zarysowuje się tylko w małej liczbie tekstów, tym godniejszych uwagi, że są one bardziej rzadkie. W pierwszej kolejności jest to post Judyty towarzyszący jej wdowieństwu. W momencie pojawienia się jej w opisie biblijnym jej post trwa już od trzech lat i czterech miesięcy: „Pościła codziennie, mówi ten, oprócz szabatów, dni nowiu oraz świąt domu Izraela”. Na początku Ewangelii św. Łukasza inna wdowa, Anna, postępuje w taki sam sposób aż do późnej starości: „służąc Bogu w postach i modlitwach dniem i nocą”.

Obok tego, na pozór powszedniego postu, ewangelista Łukasz wspomina o „dwóch dniach postu tygodniowo”, którymi szczyli się faryzeusz. Mniejsza jest tutaj częstotliwość postu, ale nie jego regularność. Owe posty regularne stanowią przeciwieństwo okazjonalnych praktyk, które Łukasz wskazuje tak u chrześcijan, jak u ich wrogów, czy to w przypadku postów (jednodniowych?) poprzedzających oddanie się dziełu misyjnemu, wyruszenie na misję, rozłąkę, czy postu czterdziestu fanatyków z Jerozolimy, którzy chcą zabić Pawła i przyrzekają pościć dopóki tego nie uczynią.

Różne aspekty postu

Kończąc przegląd Pisma Świętego, muszę zauważyć, że w Biblii, post najczęściej wygląda inaczej niż opis mojego doświadczenia zawarty w poprzednim rozdziale. Będąc wyjątkowym działaniem, spowodowanym przez nadzwyczajne okoliczności, post występuje zwykle w związku z nieszczęściem. Daleki od tego, by przeżywano go jako doświadczenie radosne i budujące, jawi się ta praktyka jako sposób „ukorzenia (lub umartwienia) swojej duszy”, przy wtórze łez i innych wyrazów bólu. W obliczu nadciągającego nieszczęścia pości się, aby uzyskać jego oddalenie; albo po tym, gdy nastąpiło, czy to dlatego, by je opłakiwać (żałoba), czy żeby uniknąć jego pogorszenia bądź wystąpienia w przyszłości. Ze względu na swój niezwykle charakter post pociąga za sobą zmęczenie i osłabienie, wojownikom utrudnia lub nawet uniemożliwia walkę. Idzie w parze z przerwaniem normalnych zajęć: jedyny post nakazany przez prawo ma miejsce w dzień wolny od pracy, kiedy obowiązuje odpoczynek szabatowy.

Ten tradycyjny dla Biblii obraz postu, tak bardzo kontrastujący z tym, który ja znam, nie wyklucza jednak innych aspektów, które są mi bliskie. Post Judyty i Anny nie tylko, tak jak mój, jest „regularny”. Już w sposób zupełnie monastyczny łączy się z celibatem i modlitwą. Przeżywane w samotności posty Mojżesza na górze, Eliasza i Jezusa na pustyni także przemawiają do serca mnicha, zważywszy, że dwa pierwsze są zapowiedzią spotkania z Bogiem, trzeci zaś, zgodny z teofanią chrztu, dokonuje się pod natchnieniem Ducha Świętego. Posty Daniela, którym towarzyszą lamentacje, poprzedzają również objawienia, i to prawdopodobnie w tym samym celu - przygotowania się na otrzymanie orędzia z góry - prorocy z Antiochii poszczą przed odprawieniem Szawła i Barnaby.

Źródło: <https://www.niedziela.pl/artukul/14388/Post-w-Biblii>